

Miért ne politizáljon, ha akar, az író?

Beszélgetés Eörsi Istvánnal

Író, aki mások bűne miatt tartozik az irodalomnak s az olvasónak. Közéleti személyiség, akinek ugyan-csak seregnyi az elfoglaltsága. Ezért nem könnyű beilleszkednem Eörsi István napirendjébe. Belgrád rakpart lakásán mégiscsak találkoztunk. Nemrég rohant haza a Nemzeti Színházból, ahol új drámája olvasópróbáját tartották éppen.

A Kihallgatás díjnyertes

● **Kezdjük a Nemzeti-vel.** Több mint egy tucat darabot írtál eddig, bár nem került mind színre, illetve némelyik sok évvel vagy évtizeddel megírása után. Ez most a legújabb?

— Ez az első drámám, amelyet megrendelésre írtam. Csiszár Imre kérte, a témát is ő pedzette először. A címe: *Tragédia magyar nyelven Szophoklész Antigonéjából*. Csiszár rendezi, Bessenyei Ferenc és Ráckey Anna a főszereplők.

● **Atírtad Szophoklész-t?**

— Minthogy Szophoklész-nél jobb dramaturg még nem született, a darab struktúrájához hozzá se nyúltam. Nem is magyarítottam, hiszen a szereplők neve sem változik. Úgy mondanám inkább, hogy modernizáltam. Mondani-
valója roppant aktuális: hatalomra kerül egy ember és idegen szokásokat akar megvalósítani, például azt, hogy nem kell eltemetni a holtakat.

● **Sokáig ültél 56 után,** aztán jó ideig nem jutottál színpadhoz, majd első premieren követően ismét tilalmi listára kerültél, van hát pótolni valód is. Láthatóan most érkezett el az idő. Mintha egész évben Eörsi-napok, -hetek, -hónapok lennének.

— Nemrég mutatta be Kaposvár a *Kihallgatást*, amelyet 23 éve írtam és Németországban, Ausztriában, Jugoszláviában játszották már, egyik helyen Tábory György, Hamburgban jómagam rendezésében.

● **Tudtommal ezzel elnyerted a színikritikusok díját az év legjobb új magyar drámája kategóriájában.**

— Örömmel hallom, mégha különös is kicsit, hogy az „új” egy 23 éve írt munkát jelent.

Év alatt évtized

— Ha leltárt kívánsz, sorolhatom tovább. Új fordításomban mutatta be a múlt évadban Kaposvár *Shakespeare Othellóját*. Most jelent meg az interjú könyvalakban, rövidesen kijön *Bedobom a törülközőt* című publicisztikai kötetem, megjelenik *Vezér Erzsébet*tel közösen készített munkám: *Lukács György önéletrajza*, amelyet nekünk mondott magnóra. És új verseskötetem is még az idén a könyvesboltokba kerül.

● **Gyönyörű termés egyetlen esztendőben, sok pályatársad egy évtized alatt ér el ennyit.**

— Igen, de eddig minden kötetem hosszú évekig kéziratban várt megjelenésre, az egyik például: kereken egy évtizedet! Aztán azt sem tudom elfelejteni, hogy engem, mint a kaposvári színház dramaturgját, felsőbb utasításra egyik napról a másikra egyszerűen kirúgtak, és ettől fogva jóideig publikálnom sem lehetett. Kapóra jött, hogy harmadszori nekifutásra, éppen akkor sikerült elnyernem egy nyugatnémetisztöndíjat egy évre. Három évig maradtam kint.

● **Hogyan?**

— Úgy, hogy közben kiadták a könyveimet, cikkeimet, játszották a darabjaimat, s noha fordítóval dolgoztam, aki a pénz egy részét elvitte, de ott több fizetnek és így odakint vártam először olyan szabadszó, független íróvá, a külön havi fixes állás, ami csak pénzért végzett fordítások nélkül is megél az írásából. Ötven felett voltam már, úgy, hogy ez nagy érzés volt.

Elutasítás kétfelé

● **És itthon?**

— Nem osztom azt az újabbban feltűnt véleményt, hogy az író ne politizáljon. Miért? Hiszen az ember íróként, már csak moralitásától vezetve is politizál azzal, hogy műveiben a társadalmi igazságot igyekszik kifejezni. De a tollforgató egyben citoyen is, azaz állampolgár. Ebben a minőségében miért tartózkodnék a közéleti szerepléstől, a politikától? Ne csak akkor politizáljunk, amikor azt tiltják nekünk, érdemes olyankor is, amikor szabad.

● **Miért?**

— Abban mindannyian megegyezünk, hogy mit nem akarunk: sem az elmúlt negyven év működésképtelen rendszerének megőrzését, sem a horthysta szellemiség kontinuitását. Ezt vallja az SZDSZ-nek mind a liberális, mind a szocialista szárnya, s mindenki más, aki a kettő között foglal helyet. Mindkét veszély külön-külön is figyelmet követel, pláne, hogy arra is van esély, a két képződmény, amelynek visszatérése ellen harcolunk, egymásra talál.

Barabás Tamás